

روزنامه همدلی

روزنامه سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران
سه شنبه ۱۵ آذر ۱۴۰۱_ ۱۱ جمادی الاول ۱۴۴۴_ ۶ دسامبر ۲۰۲۲- شماره ۲۰۷۸_ سال هفتم
۸ صفحه - قیمت ۲۰۰۰ تومان - ضریب کیفی ۶۷۴
hamdelidaily.ir hamdeli@gmail.com newspaper.hamdeli
سردبیر: فضل‌الله باری
چاپ: ۳۳۳۷۷۲۷۵ - ۰۲۱
نشانی: تهران - میدان انقلاب - خیابان کارگر شمالی - کوچه مهر - پلاک ۶ - طبقه اول - واحد ۳
تلفکس: ۰۲۱۶۶۹۸۱۲۷۵ - ۰۲۱۶۶۹۸۱۲۷۱

یادداشت

از انسانیت‌مان غبارروبی کنیم

زهاده خدایی
شاعر

نگهداری نکرده‌اند، بلکه خواسته یا ناخواسته این الماس درخشان نهفته در وجودشان را هم با گریزی سخت و سستگین به نابودی گشاده‌اند. بله؛ انسانیت فقط یک کلمه نیست بلکه بسیاری معانی در آن نهفته است و عواطف بشری را نمی‌توان دست‌نخورده در گنجینه‌های بگذاریم تا با هم شام آدم نمی‌رساند دلگیرتر از هر پاییز دیگری؛ به این فکر می‌کنم که شاید علت ریزش برگ‌های درختان همه بسته به یک اتفاق ناگوار است. اتفاقی به تلخی زرد و خشک شدن اولین برگ یک درخت و جداشدن او از هم‌نوع‌های خود؛ که باعث می‌شود یکی یکی برگ‌های دیگر در غم از دست دادن هم نوعی از خود رنگ زرد کنند و خشک شوند و از درخت دل بکنند تا در جستجوی برگ دل کنده پیش از خود آواره کوچ‌های پایه سن گذاشته شوند. و من فکر می‌کنم درست است غم و ناراحتی هیچ‌گاه زیبا و خوش آیند نیستند، اما این‌گونه با غم هم‌نوع خود همدلی کردن؛ در اوج غمناک بودن؛ زیبا و پر غرور است. و برای ما آدم‌ها؛ نوع‌دوستی یعنی انسانیت؛ یعنی ما فقط ظاهر آدم را با خود به یکد نمی‌کشانیم و جواهر انسانیت‌مان خالص است و این در وجود ما به طور انبساطی از زمان چشم به دنیا گشودن نهفته است که از طریق انقباضی و آدم‌های اطراف‌مان در نهادمان پرورش داده می‌شود. مثلا وقتی صدای گریه‌ی نوزادی بلند می‌شود. مادر و هر کسی که سمت او می‌شاید. تا با درآغوش گرفتن آن نوزاد مشکلی که دلیل گریه کردن او شده را رفع سازد و این‌گونه درمسر جریان رود سرنوشت آن نوزاد لحظه به لحظه تجربه‌هایی از این قبیل بسیار نهفته است که می‌تواند به درست پرورش دادن نیهته خود خوب کمک کند و نقش به‌سزایی را ایفا کند. چه بسیار آدم‌هایی که این خصلت را در وجود خود نه تنها مانند یک الماسی گران‌قیمت

طافه‌نارنج

روزی که تصویرگر تاریخ معاصر ایران درگذشت علی حاتمی به روایت علی حاتمی

علی حاتمی کارگردانی بود که خیلی زود از دنیا رفت و مرگ اجازه نداد تا کارهایی را که در می‌توانست مقابل دوربین ببرد و بر غنای سینمای کشورمان بیفزاید. مرور زندگی علی حاتمی از زبان خودش: «در خیابان شاپور به دنیا آمدم. سال ۱۳۲۲. کوچه اردبیهشت. در هزاردستان اشاره کوچکی به محله خودمان کرده‌ام، جایی که خوشنویس را شکنجه می‌دهند که نشانی‌اش را به یاد آورد.

او همان نشانی را می‌دهد، همان کوچه، همان پلاک، مادرم خانه‌دار بود و پدرم در چاپخانه کار می‌کرد آن وقت‌ها مدارس که تعطیل می‌شد بچه‌ها سر کار پدرهاشان می‌رفتند. آنجا با حروف آشنا شدم و از آنجا کلام برایم اهمیت پیدا کرد. در کنار آن چاپخانه کلیسایی هم بود ... در چاپخانه حروف مرا تحت تأثیر قرار دادند، در کلیسا نقاشی‌ها، من تار هم کار می‌کردم و این زمینه‌ای شد برای آشنایی من با موسیقی. در خانه عموی بزرگم، یک پروژکتور دیدم. یک پروژکتور ۸ میلی‌متری رسماً اولین بار در آن‌جا فیلم دیدم. بیشتر کارتون بود و چیزهای در زمینه‌های ورزشی. به سینمای محل می‌رفتم. مثل تمام بچه‌های دیگر. چهار، پنج بار بعضی فیلم‌ها را می‌دیدم این طوری بود که برخلاف همه هم‌نسل‌هایم جادوی سینما را با خود سینما کشف کردم. وارد دانشکده هنرهای دراماتیک شدم.

اولین نمایشنامه ریتمیک را نوشتم. تئاتر عروسکی کار کردم. فیلم‌های تبلیغاتی ساختم. نمایشنامه افسانه‌ای نوشتم، در ۷ پرده به نام خاتون خورشیدباف و فیلم موزیکال حسن کچل (۱۳۴۸) را کارگردانی کردم و بعد هم طوقی (۱۳۴۹)، بابا شمل (۱۳۵۰)، قلندر (۱۳۵۰)، خواستگار (۱۳۵۱)، ستارخان (۱۳۵۲)، سوت‌ده‌لان (۱۳۵۶)، حاجی واشنگتن (۱۳۶۰)، کمال‌الملک (۱۳۶۴)، مادر (۱۳۶۸)، دلشدگان (۱۳۷۰) و مجموعه‌های تلویزیونی داستان‌های مولوی (۱۳۵۴)، سلطان صاحبقران (۱۳۵۵)، هزاردستان (۶۷-۱۳۵۸)، سال ۱۳۴۱: اعلامیه‌ای دیدم که درشاه‌آباد اداره‌ای درست می‌شد. نام اداره هنرهای دراماتیک، همان‌جا که دکتر مهدی فروغ برایش خیلی زحمت کشید. من مدتی بعد وارد این مرکز شدم. خیلی‌ها آنجا بودند از جمله مرحوم پرویز فی‌زاده، علی نصیریان و ... استادان بسیار خوبی هم بودند که دکتر فروغ انتخاب‌شان کرده بود. مثل امی‌حسین آریان‌پور، حمید

ماه همیشی و روزگار محملم

نگاهی به دفتر شعر

بین این بودن و نبودن چه بر سر آدم می‌آورد

می‌کنند. این تعبیر در اشعار آغازین شاملو و فروغ فرخ زاد و بعضی از شاعران دهه چهل و پنجاه و شاعران نوقل‌مایی هم دیده می‌شود. شاعر تمام هویتش را مغروض عشق می‌دارد و در آتش عشق می‌سوزد: «جهنمی هستم که خود را می‌افروزم/ زیر این آوار که نفس می‌گیری/ نان سردی را به دندان می‌گیری/ بغض که می‌کنی/ ارها نمی‌شوی/ در تنگایی که/ آن را زندگی می‌نامند/ زندگی را که پس می‌زنی/ دست‌های خالی عشق/ ازی او مرا فراتح می‌کنی به نام من که تنهایی»/ در رمز و راز و استعراهای بیان شده و جنس و نوع سخن که از جنس شعر است، قدرت القای سخن سرائنده زیاد است و تمام ماجرا بر وقوع و واسوخت است. در شعر و اجار گاهی چونان جویبار ززمزه می‌کند تا به نیلی‌های دریا بریزد. شعر او حادثه‌ای در شعر امروز ایران نیست. خودش می‌گوید که: «بر مه‌الودترین دردها پناه جستم/ نمی‌دانستم در را/ پناه هیچ دردی درمان نیست/ نمی‌دانستم کنار برداری شعر/ نطفه عشق کور است/ کور گورانه می‌نویسم/ و دلم را بی‌صدا عادت به درد می‌دهم/ نمی‌دانستم ...» عشقی غریزی و شعری از غریزه و شور و آیتی صمیمی در تار و پود شعر سرائنده موج می‌کوبد و پیش می‌رود. شاعر دنبال نام نیست، او گریه می‌کند می‌خواهد کتاب‌هایش را «خیرات اموات» کند: «ا‌هم را به کوچ‌گه گنهام کج کنم/ بروم بروم بروم/ آنقدر که به کره‌ها ببیندم/ مرگ ادامه همین روزهاست/ ادامه خواب‌های من‌سنگین.» در زمینه تعهد و مسئولیت اجتماعی

فیض شریفی

منتقد و پژوهشگر ادبیات

کلمه‌های

بازی بزرگ انگلیس و فرانسه در یک چهارم

وقتی قرار است با امپا قدم بزنی

فرانسه و انگلیس با پیروزی مقابل رقیبان خود، بزرگ‌ترین دیدار مرحله یک چهارم نهایی خلق کردند و به زودی فوتبال دوستان شاهد مصاف این دو تیم بزرگ خواهند بود. صفحه رسمی فیفا از این بازی به عنوان «بزرگ» یاد کرد؛ کلمه‌ای که به درستی در وصف مصاف این دو تیم در مرحله یک چهارم نهایی جام جهانی استفاده شده است. فیفا تصویری از جوان‌اول‌های فوتبال فرانسه و انگلیس را در این بازی‌ها به نمایش گذاشت. کلیان امپا به شد. ستاره فرانسوی با گلزنی در این دیدار با پنج گل زده در صدر جدول گل‌زنان قرار گرفت و چندین اسطوره دنیای فوتبال را پشت سر گذاشت. صفحه «۴۳۳» تصویری از امپا به پله را کنار هم گذاشت و نوشت که امپا به با زدن ۹ گل در جام جهانی از پله به عنوان تنها بازیکنی که قبل از ۲۴ سالگی بیش‌ترین گل را در جام جهانی زده بود، عبور کرد. با وجود ستاره‌های نامدار در تاریخ فوتبال فرانسه، البویه ژیرو دیشب با ۵۲ گل ملی تبدیل به بهترین گل‌زن تاریخ فوتبالی ملی فرانسه شد و از تیری آنری عبور کرد. صفحه «بلچیر ریپورت» تصویری از امپا به ژیرو را به نمایش گذاشت و نوشت: «کسی را پیدا کنید که مثل امپا به که به ژیرو نگاه می‌کند، به شما نگاه کند.» انگلیس یک پیروزی پر گل دیگر را در جام جهانی رقم زد و در حال حاضر بهترین تیم هجومی این مسابقات است. «صفحه ۴۳۳» انتشار تصویری از سه مهاجم انگلیس با اشاره به شعار همیشگی انگلیسی‌ها که فوتبال را از آن خود می‌دانند نوشت: «(جام) به خانه بر می‌گردد؟» با مصدومیت و آماده نبودن کالوین فیلیپس، جود بلینگهم تبدیل به ستاره خط میانی انگلیس شده و در ۲۰ سالگی نگاه‌ها را به خود معطوف کرده

یاد

عیسی صدیق و پایه‌گذاری آموزش نوین در ایران

اشاره کرد. او در ۱۵ آذرماه سال ۱۳۵۷ در تهران درگذشت.

عیسی صدیق، کارشناس و اندیشمند آموزش و پرورش، سال ۱۳۲۳ در تهران چشم به جهان گشود. در سال ۱۳۹۰ برای گذراندن دوره‌ی آموزگاری به دانشسرای ورسای فرانسه رفت. در سال ۱۳۹۷ بازرگشت و از سوی وزارت معارف بازرسی ویژه‌ی مدرسه‌های متوسطه و عالی شد. در همین سال پیشنهاد انتشار مجله «سول تعلیمات» را به وزارت معارف داد که بعدها نام آن به «فروغ تربیت»، «تعلیم و تربیت» و در سال‌های پایانی به «آموزش و پرورش» تغییر یافت. او از سوی دولت ایران مأمور برنامه‌ریزی برای پایه‌گذاری دانشکده تهران شد. صدیق تا سال ۱۳۱۹ رییس و استاد دانشسرای عالی، دانشکده ادبیات و دانشکده علوم بود. صدیق به اجرای روش‌های نو آموزشی در دانشسرای عالی دست یازید. برخی دیگر از خدمات او عبارت‌اند از:

دریاچه

مانزور - ترکیه

زنگارهای سینه

ای بلبل خوش سخن چه شیرین نفسی
سرمست هوی و پای‌بند هوسمی
ترسم که به باران عزیزت نرسی
کز دست و زبان خویشتن در قفسی

منتخب تکاملات

کرسسی چینی: چیدن چند رج آجر روی بی اختلاف ارتقاعی بین سطوح داخلی و خارجی بوجود می‌آورد که کرسی گویند.
چتایی: نوعی گونی که در عایق بندی به همراه قیر استفاده می‌شود

مجازستان

● خدایی پدر مادرمون هرچی خونه و ز من و ماشین گرفتن، دیگه همونه، بعد این باید از امکانات اونا برای ادامه زندگی استفاده کنیم. (هدیه)
● شما روزی سه هزار تا موش بکشی یکی حرف ن می‌زنه، حالا جرات داری به لگد به گریه بزنی. منظور اینکه خوشحالی حتی تو حیوانات هم مهمه.
● یه رفیق دارم بهش گفتم تو وقتی اعصاب خیزه چیکار می‌کنی؟ گفت خرید درمانی بهترین راهه. گفتم عه چیما می‌خری؟ گفت سیگار. (اشکان مدیری)
● جدیداً مد شده می‌گن عاشق سفر، طبیعت‌گردی، دیدن فیلم، تئاتر و رفتن به رستوران هستم. انگار بقیه علاقه‌مندان تو غار بشینن، نون خشک سق بزنی.

گفارتو

غلاف‌های بادی برای پرورش محصولات کشاورزی در مریخ

غلاف‌های بادی که شرایط مناسبی برای پرورش محصولات کشاورزی دارند، می‌توانند روزی به زندگی پایدار در مریخ کمک کنند. «پارپارا بلووسی» به عنوان یک شخص طبیعت‌دوست که در فرانسه بزرگ شده است، همیشه رویای زندگی در سیارات دیگر را در سر می‌پروراند. او به گنبدهای غول‌پیکر پر از گیاهان سبز و گل‌های عجیب مانند گل‌هایی که روی دیوارهای اتاق خواب خود نقاشی کرده بود، فکر می‌کرد. بلووسی در بزرگسالی، در زمینه امور مالی و تجارت تحصیل کرد و با سرمایه‌گذاری در «فناوری عمیق» توانست کاری به دست آورد. او به کار کردن برای شرکت‌هایی پرداخت که پیشرفت آن‌ها به نساوری در علم یا مهندسی متکی است. بلووسی در سال ۲۰۱۴، شرکت «هاردورس کلاب» را تأسیس کرد، یک شرکت سرمایه‌گذاری که به محصولات متصل به اینترنت و رباتیک اختصاص داشت. او اکنون به عنوان موسس و مدیرعامل شرکت «اینترستار لب»، به فناوری‌های دوران کودکی خود پی برده و هدف بلندپروازانه ساخت غلاف‌های بادی را برای خود تعیین کرده است که می‌توانند از زندگی در سیارات دیگر پشتیبانی کنند. بلووسی گفت: برای آغاز کردن این کار باید نکت بسیاری را دربارها هوا فضا، پشتیبانی از زندگی، کشاورزی و معمری یاد می‌گرفت. به گفته بلووسی، هدف شرکتی که او در سال ۲۰۱۸ تأسیس کرد، ایجاد شرایط اقلی می‌جوی عالی برای زندگی است؛ چه در زمین، چه در مدار زمین و چه روی سطح جهان‌های دیگر. مقصود از این کار فقط حمایت از هدف محبوب میلیاردرها برای تبدیل شدن به یک گونه چندسپاره‌ای نیست؛ بلکه بهبود شرایط روی زمین است. بلووسی گفت که شاید فناوری در حال توسعه شرکت بتواند با مشکلاتی مانند کمبود مواد غذایی و از بین رفتن زیستگاه مقابله کند. نخستین محصول اینترستار لب، «بیوپاد» است؛ یک گنبد بادی که دما، رطوبت و محتوای اکسیژن و دی‌اکسید کربن را می‌توان در آن به دقت بررسی و کنترل کرد. بیوپاد با نمای بیرونی کاملاً سفید و سقف شفاف خود، شبیه به نسخه کوچک‌شده پروژه «Eden» از چیزی است که مستقیماً از صفحات داستان‌های علمی-تخیلی دهه ۱۹۷۰ آمده باشند. بلووسی گفت: این یک گلخانه خودکار فوق پیشرفته است. نسخه زمینی بیوپاد، از یک پایه کامپوزیت مانند بدنه یک قایق تشکیل شده که با تجهیزات الکترونیکی و هیدرولیک برای کنترل محیط پر شده است. داخل بیوپاد مجهز به تجهیزات هیدروپونیک یا اکوپونیک برای رشد گیاهان بدون خاک است. بیوپاد، آب را بازیافت می‌کند و نور خورشید از میان غشای شفاف به درون آن وارد می‌شود. یک اسپری کود مایع که متناسب با گیاهان خاص در حال رشد است، مواد مغذی را فراهم می‌کند. یک الگوریتم نیز شرایط را برای بهینه‌سازی رشد گیاه کنترل می‌کند و تغییر می‌دهد. اینترستار لب در حال حاضر روی یک نمونه اولیه در مقیاس کامل کار می‌کند که در انبار آن در نزدیکی پاریس در حال ساخت است. همچنین، این شرکت آزمایش‌هایی را با گیاهان کمپایی انجام می‌دهد که پرورش آنها دشوار است؛ از جمله «وانیل ماداگاسکار». پرورش دهندگان می‌توانند با بازآفرینی محیط طبیعی گیاه در یک محفظه مهر و موم شده، گیاه را نزدیک‌تر به محل مورد نیاز کشت کنند؛ نه این که غلاف‌ها برداشت کنند و با روش‌های ناپایدار به سراسر جهان بفرستند. این شرکت ادعا می‌کند که به بیوپاد می‌تواند مصرف آب را تا ۹۸ درصد کاهش دهد، نیهایی انرژی را تا ۲۰ درصد کمتر کند و با زده‌ی را بهبود ببخشد. پیش‌سفرهای زمینی بیوپاد، از سوی تأمین‌کنندگان مواد غذایی، شرکت‌های لوازم آرایشی و بهداشتی و شرکت‌های داروسازی که زنجیره‌های تأمین آنها تحت فشار فزاینده‌ای قرار دارد، ارسال شده‌اند و ده‌ها مورد هستند. بلووسی و همکارانش که سابقه همکاری با شرکت‌های معروف از «اسپیس ایکس» گرفته تا «سلا» و «دیزنی» را دارند، در حال ساخت نمونه اولیه یک کپسول مستقل برای مدار پایین زمین هستند که در ماه ژوئن در «مرکز فضایی کندی» (KSC) ناسا نصب خواهد شد. آنها همراه با تعدادی از آژانس‌های فضایی، در حال کار کردن روی یک ماژول بادی برای ایستگاه فضایی بین‌المللی هستند.